

Kommunens eierstyring av Brannvesenet Midt IKS

Inderøy kommune

Januar 2022

EK 1003

FORORD

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført eierskapskontrollen på oppdrag fra Inderøy kommunes kontrollutvalg i perioden juni 2021 til januar 2022.

Kontrollutvalget skal påse at eierskapskontroll gjennomføres, jf. lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) § 23-2 punkt d). Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Revisjonsteamet har bestått av prosjektleder/oppdragsansvarlig Arve Gausen, prosjektmedarbeider Thomas Furunes og Hanne Marit Ulseth Bjerkan og kvalitetssikrere Margrete Haugum og Eirik Seim. Revisor har vurdert egen uavhengighet overfor Inderøy kommune, jf. kommuneloven § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon kapittel 3.

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i henhold til NKRFs¹ standard for eierskapskontroll RSK 002.

Vi vil takke alle som har bidratt med informasjon i prosjektet. En oversikt over tidligere gjennomførte prosjekter finnes på vår hjemmeside www.revisjonmidt norge.no.

Orkanger, 21.1.2022.

Arve Gausen

Oppdragsansvarlig revisor

¹ Norges Kommunerevisorforbund, www.nkrf.no

SAMMENDRAG

Hensikten med undersøkelsen var å finne svar på om Inderøy kommune utøver eierskapet i Trøndelag brann- og redningstjeneste IKS i samsvar med kommunestyrets vedtak og relevante normer for aktiv eierstyring.

Revisor konkluderer med at Inderøy kommune har en nylig oppdatert eiermelding som er i tråd med kommunelovens § 26-1. Dette medfører blant annet nye føringer knyttet til eierstrategi, dialog mellom eierrepresentant og kommunestyret. Arbeidet med instruks til valgkomiteen er igangsatt og ferdigstillelse bør følges opp av eier.

INNHOLDSFORTEGNELSE

Forord	3
Sammendrag.....	4
Innholdsfortegnelse	5
1 Innledning.....	6
1.1 Bestilling.....	6
1.2 Problemstillinger.....	6
1.3 Metode	6
1.4 Bakgrunn.....	7
1.5 Brannvesenet Midt IKS.....	8
2 Kommunens eierstyring.....	10
2.1 Problemstilling og vurderingskriterier	10
2.2 Eiernes styringsdokumenter	10
2.2.1 Selskapsavtalen.....	10
2.2.2 Eierskapsmelding.....	12
2.3 Eierrepresentasjon	12
2.4 Representantskapet og dialog med eier (kommunestyret)	13
2.4.1 Representantskapsmøter.....	14
2.5 Valg av styre.....	16
2.6 Vurderinger	17
2.6.1 Eiernes styringsdokumenter.....	17
2.6.2 Eierrepresentasjon.....	17
2.6.3 Representantskapet.....	18
2.6.4 Valg av styre	18
2. Høring	20
3 Konklusjoner og anbefalinger	21
3.1 Konklusjon for eierskapskontroll	21
Kilder.....	22
Vedlegg 1 – Utledning av revisjonskriterier.....	23
Vedlegg 2 – Høringssvar	27

1 INNLEDNING

I dette kapittelet gjennomgår vi bestilling, problemstillinger og bakgrunn for prosjektet.

1.1 Bestilling

Snåsa kommune er deleier i Brannvesenet Midt IKS og har prioritert revisjonen av selskapet i sin plan om forvaltningsrevisjon med eierskapskontroll. Det er utarbeidet en bestilling fra kommunens kontrollutvalg i sak 21/20. I vedtaket vises det til at undersøkelsen bør omhandle følgende forhold: ordinær eierskapskontroll. Med utgangspunkt i bestillingen oversendte revisjonen en prosjektplan som konkretiserte bestillingen. Prosjektplanen ble deretter behandlet i kontrollutvalgene i alle eierkommunene til Brannvesenet Midt IKS.

Kontrollutvalget i Inderøy vedtok følgende i sak 11/21 den 11.5.2021:

Kontrollutvalget slutter seg til problemstillingene, leveringstidspunkt og ressursrammen revisjonen har foreslått i revidert prosjektplan.

1.2 Problemstillinger

Eierskapskontrollen rettes mot kommunens eierstyring av selskapet:

1. Utøver kommunen eierskapet i Brannvesenet Midt IKS i tråd med kommunestyrets vedtak og etablerte normer for god eierstyring?

I en eierskapskontroll som denne ser revisor på kommunens system for oppfølging av selskapet. Kontrollen vil ikke rette seg mot selskapet, men mot kommunens system for eierstyring, og hvordan denne utføres av eierrepresentant og formidles til eier. Dette vil i praksis si at vi kontrollerer om kommunens eierutøvelse i selskapet skjer i tråd med gitte føringer.

1.3 Metode

Undersøkelsen er bestilt som en eierskapskontroll. Standard for eierskapskontroll, RSK 002, er førende for arbeidet som utføres. Standarden sikrer at undersøkelsen utføres i henhold til krav til god kommunal revisjonsskikk.

Det er gjennomført intervju med sentrale personer knyttet til kommunens eierstyring av selskapet, som er verifisert at de som er intervjuet. Disse er:

- Eierrepresentanter i deltakende eierkommuner
- Styreleder og daglig leder i selskapet

Tabell 1. Oversikt over gjennomførte intervjuer.

Dato	Intervjuobjekt	Sted
15.6.2021	Brannsjef/daglig leder og styreleder	Steinkjer
13.10.2021	Tre eierrepresentanter fra Steinkjer	Video
6.10.2021	En eierrepresentant fra Inderøy	Video
9.7.2021	En eierrepresentant fra Snåsa	Video
1.11.2021	En eierrepresentant fra Lierne	Video

Kilde: Revisjon Midt-Norge SA

I forbindelse med eierskapskontrollen er kommunenes eiermeldinger gjennomgått, og det er samtidig sett på når disse og andre styringsdokumenter for selskapet er politisk behandlet. Politisk oppnevning av eierrepresentantene er også kontrollert. Videre er innkallinger og protokoller fra representantskapsmøter for 2019 og til våren 2021 innhentet og informasjon fra disse er benyttet i undersøkelsen.

Vi mener at de innsamlede dataene er tilstrekkelig for å besvare problemstillingene opp mot revisjonskriteriene, og at kombinasjonen av ulike metoder for datainnsamling har vært hensiktsmessige for å få belyst kommunens eierstyring.

1.4 Bakgrunn

Kommunestyret har i utgangspunktet full beslutningsmyndighet for virksomhet som er organisert som en del av kommunens organisasjon. Slik er det ikke når virksomhet er organisert i selvstendige rettssubjekt, eksempelvis interkommunalt selskap (IKS). Dette medfører at kommunen må ha oppmerksomhet på sin utøvelse av eierstyring. Betingelsene for folkevalgt styring og kontroll endres, når virksomheter eller tjenester skilles ut og legges i selskaper. Lovfestede bestemmelser og normer for god selskapsstyring setter grenser for hvor mye kommunene som eier disse selskapene, kan og bør involvere seg i selskapenes virksomhet. Aktivt eierskap innebærer at de folkevalgte bruker de mulighetene styringssystemene gir til å utøve eierstyring.

Kommunestyret må forholde seg til de styringssystemene som gjelder for den aktuelle organisasjonsformen, og lovgivningen som regulerer denne.

Eierstyringen i eksempelvis aksjeselskap og interkommunale selskap² skal skje gjennom det øverste eierorganet. Generalforsamlingen er øverste eierorgan for aksjeselskap; tilsvarende representantskapet for interkommunale selskap. For begge selskapsformer skal det velges et styre, som skal fastlegge selskapets strategi og ha tilsyn med daglig ledelse og selskapets virksomhet. Styreverv er personlig, og det påhviler et personlig styreansvar. Et styremedlem skal ivareta selskapets interesser i utøvelsen av vervet.

Kommuneloven har egne bestemmelser knyttet til at det minst en gang i valgperioden skal utarbeides en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret jf. § 26-1. I KS sine eieranbefalinger vises det til behovet for å revidere deler av eierskapsmeldingen årlig, knyttet til å ha oppdatert økonomisk informasjon samt styrerepresentasjon i eide selskaper. Det er videre anbefalt at kommunen har et administrativt eiersekretariat for å sikre at saker som skal til politisk behandling er forsvarlig utredet, jfr. kommuneloven § 13-1, tredje avsnitt. Eierskapsaker omfattes av kravet.

1.5 Brannvesenet Midt IKS

Følgende kommuner deltar i Brannvesenet Midt IKS: Røyrvik, Lierne, Snåsa, Steinkjer, Inderøy og Osen, disse er uthevet med svarte grenser i kartet under.

Kilde: Brannvesenet Midt IKS

Figur 1. Kart over Brannvesenet Midt IKS sitt virkeområde

Selskapet har i dag ansvaret med å forvalte brann- og redningstjenesten etter "lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver" for

² Selvstendige rettssubjekt

eierkommunene. Brannvesenet Midt IKS har en felles brannordning som er dimensjonert etter en risiko- og sårbarhetsanalyse. Selskapets region dekker et areal på ca. 9.800 km² og i regionen bor det ca. 36 000 innbyggere i 2021. Brannvesenet har i alt 130 ansatte. I regionene er det 7 brannstasjoner og 2 depot/bistasjoner. Hovedkontoret er i Steinkjer. Brannstasjonene er geografisk plassert på følgende områder:

- Steinkjer brannstasjon - 7715 Steinkjer
- Inderøy brannstasjon - 7670 Inderøy
- Snåsa brannstasjon - 7760 Snåsa
- Nordli brannstasjon - 7882 Nordli
- Sørli brannstasjon - 7884 Sørli (bistasjon til Lierne)
- Røyrvik brannstasjon - 7898 Limingen
- Osen brannstasjon - 7760 Steinsdalen
- Malm brannstasjon – 7790 Malm
- Branndepot Sætervik – 7748 Osen

Tabell 2. Nøkkelinformasjon til selskapet

Stiftelsesdato	29.8.2005
Eiere	Steinkjer kommune – 61,6 % Inderøy kommune – 14,5 % Lierne kommune – 6,6 % Røyrvik kommune – 5,9 % Snåsa kommune – 5,8 % Osen kommune - 5,6 %
Styreleder	Per Tore Bratberg
Styremedlemmer	Per Arne Løvhaugen (Nestleder) Grete Karine Bruce (styremedlem) Solvår Anita Johansen (styremedlem) Gunn Helene Tangstad (styremedlem) Andre Solberg (styremedlem – representant for de ansatte) Kjetil Bjørnerås (styremedlem – representant for de ansatte)
Daglig leder	Håvard Bye
Antall ansatte	128
Formål	Dekke kommunenes behov, plikter og oppgaver slik de er gitt i Lov om brann- og eksplosjonsvernloven med tilhørende forskrifter. Selskapet kan i tillegg ivareta andre oppgaver på vegne av deltakerkommuner.
Revisor	Revisjon Midt-Norge SA

Verdal kommune har vedtatt deltakelse i selskapet fra 1.1.2022.

2 KOMMUNENS EIERSTYRING

Eierskapskontroll handler om hvordan kommunen utøver sitt eierskap i Brannvesenet Midt IKS. Selskapet eies av seks kommuner, noe som betyr at eierskapet utøves både av den enkelte kommune og av kommunene i fellesskap.

2.1 Problemstilling og vurderingskriterier

Problemstillingen for eierskapskontrollen er:

1. Utøver kommunen eierskapet i Brannvesenet Midt IKS i tråd med kommunestyrets vedtak og etablerte normer for god eierstyring?

Betingelsene for folkevalgt styring og kontroll endres når virksomheter eller tjenester skilles ut og legges i selskaper. Lovfestede bestemmelser og normer for god selskapsstyring setter grenser for hvor mye kommunene, som eier disse selskapene, kan og bør involvere seg i selskapenes virksomhet. Vurderingskriterier for eierskapskontrollen er utledet i vedlegg 1, og kriteriene er gjengitt i starten av hvert delkapittel.

2.2 Eiernes styringsdokumenter

Vurderingskriterier som ligger til grunn for eiernes styringsdokumenter er:

- Det skal foreligge en selskapsavtale som minst angir informasjon som utvalgte krav i IKS-loven krever
- Kommuner skal minst en gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret. Den skal inneholde: Prinsipper for eierstyring, oversikt over eierskap, formål med eierskapet (eierstrategi).
- KS anbefaler en årlig revidering av eiermeldingen knyttet til ny selskapsinformasjon.

2.2.1 Selskapsavtalen

Det er utarbeidet en selskapsavtale mellom Brannvesenet Midt IKS og eierkommunene. Denne ble sist vedtatt i representantskapet høsten 18.10.2019, sak 9/2019, grunnet endring i eierstrukturen. Selskapsavtalen ble oversendt eierkommunen til endelig vedtak, disse ble vedtatt som følger:

- Snåsa kommunestyre i sak 88/19

- Steinkjer kommunestyre i sak 34/19
- Inderøy kommunestyre i sak 76/19
- Osen kommunestyre i sak 71/19
- Lierne kommunestyre i sak 87/19
- Røyrvik kommunestyre i sak 93/19

Den enkelte deltakerkommunes myndighet etter brannvernlovgivningen anses delegert til selskapet gjennom de respektive kommunestyrers godkjenning av selskapsavtalen.

I tabellen under er det vist til punkter i selskapsavtalen som ivaretar utvalgte krav i IKS-loven.

Tabell 3. Krav til innhold i selskapsavtalen

Krav til innhold i selskapsavtalen	Bestemmelse i selskapsavtalen
Selskapets foretaksnavn (IKS-loven § 4 nr. 1)	Punkt 2
Angivelse av deltakere (IKS-loven § 4 nr. 2)	Punkt 3
Selskapets formål (IKS-loven § 4 nr. 3)	Punkt 4
Den kommune der selskapet har sitt hovedkontor (IKS-loven § 4 nr. 4)	Punkt 6
Antall styremedlemmer (IKS-loven § 4 nr. 5)	Punkt 13
Deltakernes innskuddsplikt og plikt til å foreta andre ytelser overfor selskapet (IKS-loven § 4 nr. 6)	Punkt 7
Den enkelte deltakers eierandel i selskapet og den enkelte deltakers ansvarsandel i selskapet dersom denne avviker fra eierandelen (IKS-loven § 4 nr. 7)	Punkt 8
Antall medlemmer av representantskapet og hvor mange medlemmer den enkelte deltaker oppnevner (IKS-loven § 4 nr. 8)	Punkt 9
Daglig leders ansvar (IKS loven § 14)	Punkt 15
Uttreden og oppløsning av selskapet (IKS loven § 30-32)	Punkt 23 og 24

Kilde: Revisjon Midt Norge

Kommunestyret i Verdal kommune vedtok i sak 73/21 inntreden i Brannvesen Midt IKS. Det skal behandles en ny selskapsavtale i alle eierkommuner knyttet til inntreden av Verdal kommune i selskapet. Den er sendt ut til eierkommunene for behandling høsten 2021, etter behandling og vedtak i representantskapet (sak 5/21). Ordfører sier at selskapsavtalen er blitt oppdatert som en følge av endringer i eierforholdene til selskapet. Nye selskapsavtaler blir

behandlet i kommunestyret. I forbindelse med at Verdal kommer inn i selskapet, vedtas det en ny selskapsavtale.

2.2.2 Eierskapsmelding

Ordfører/eierrepresentant opplyser at forrige eierskapsmelding var fra 2015 eller tidligere. Politikerne har vedtatt mange ganger at man må få på plass en ny eierskapsmelding. Den oversendte eiermeldingen fra kommunen viser kommunens eierskap i heleide og deleide selskapet i 2013, formål med det enkelte selskap og økonomiske nøkkeltall fra 2011. Ordfører sier i sitt hørings svar til rapporten at kommunestyret har i møtet den 13.12.2021 vedtatt en ny eiermelding i sak 58/21. Eiermeldinga omfatter formål og krav til kommunens eiermelding, forventninger til eide selskap og samfunnsansvar, oversikt over eide selskap og kommunestyrets strategier for eierstyring. Det enkeltes selskap omtales med formål, selskapsinformasjon, eiere, styrerepresentanter og daglig leder, politiske vedtak, samt et videre formål med eierskapet.

2.3 Eierrepresentasjon

Vurderingskriterier som ligger til grunn for eierrepresentasjon er:

- Kommunestyret bør velge sentrale folkevalgte som sine representanter i selskapets eierorgan eller ansatte i kommunen dersom formålet med eierskapet er knyttet til driftsoppgaver
- Kommunestyret skal oppnevne minst én representant med vararepresentant til representantskapet for fire år
- Det bør gjennomføres obligatorisk opplæring av eierstyring av eide selskap til folkevalgte
 - Opplæringen bør starte i løpet av de første 6 månedene av valgperioden
 - Den bør omfatte opplæring om blant annet eierskap og ulike roller knyttet til kommunens eierstyring.

Valg av eierrepresentanter

Eierrepresentant med varamedlem ble valgt i starten av valgperioden. Disse er:

Tabell 4. Inderøy kommunes valgte eierrepresentant med varamedlem

Kommune	Medlem	vara	K-sak
Inderøy	Ida Stuberg	Jonny Melting	79/19

		Petter Vesterås Siv Furunes	
Inderøy	Signar Berger	Tore Wold Lise Eriksen Geir Jostein Ørsjødal	79/19

Valg av sentrale folkevalgte eierrepresentanter

Ordfører opplyser at det er sentrale folkevalgte som sitter som eierrepresentant for selskapet. Ordfører (Ida Stuberg), sitter selv som eierrepresentant, mens Signar Berger er Arbeidspartiets ordførerkandidat og har sittet i kommunestyret i flere perioder.

Opplæring

Ordfører opplyser at det gjennomføres folkevalgtopplæring ved oppstarten av valgperioden og en av de tingene som gjennomgås her er eierstyring. I tillegg har det vært noe oppfriskning i løpet av perioden.

2.4 Representantskapet og dialog med eier (kommunestyret)

Vurderingskriterier som ligger til grunn for representantskapet er:

- Det bør gjennomføres eiermøter mellom eierne og selskapet utover lovpålagte oppgaver for å informere eier om aktuelle tema for selskapet
- Det bør være systemer som sikrer at eierrepresentanten får signaler om hvordan vedkommende skal opptre i eierorganet; særlig ved stemmegivning
- System som sikrer at eierrepresentantene gir tilbakemelding til kommunestyret i forkant/etterkant av representantskap/eiermøter praktiseres
- Det bør gjennomføres årlig tilbakerapportering om selskapenes forvaltning av samfunnsansvar

2.4.1 Representantskapsmøter

Innkalling til møter

I selskapsavtalens punkt 11 vises det til at representantskapets leder innkaller til møter. Innkallingen til representantskapsmøter skal skje skriftlig, og minst fire uker i forkant av møtet. Ordinært representantskapsmøte som skal behandle årsmelding og regnskap, forutsettes avholdt innen utgangen av april det påfølgende år. Ordfører og øvrige eierrepresentantene sier i intervju at innkallinger har kommet til rett tid i selskapet.

Saker på møter

Protokoller fra representantskapets møter fra 2019 til 2021 viser at representantskapet behandler selskapets budsjett, økonomiplan, årsregnskap, godtgjørelse til styret og representantskapets medlemmer, valg av styret, klagenemnd, revisor, i tillegg til planer for selskapets drift. Ordfører sier at det gjennomføres to representantskapsmøter i løpet av året, vår og høst. Det er flere saker som omhandler en økning av antall eiere i selskapet. Ordfører sier at representantskapsmøtene oppleves som gode møter. Saksgrunnlag og annen informasjon sendes ut i god tid før møtene. Ledelsen er godt forberedt til møtene. Det er stort sett to møter i året, vår og høst.

Eierfokus i de siste årene har vært selskapets økonomi ifølge ordfører. Et IKS er i en spesiell stilling, siden selskapet ikke trenger å forholde seg til helheten i eierkommunenes økonomiske situasjon. Det er derfor gitt strenge føringer for selskapet om at man skal begrense kostnadsveksten. Selskapet har lagt seg på den linje at man ikke skal øke kostandene mer enn pris og lønnsvekst. Ordfører opplever at selskapet har tatt disse styringssignalene på alvor og jobber hardt for å få ned kostnadene.

Det er et klart ønske fra eierne om at selskapet skal få enda flere kommuner inn på eiersiden. Det er synd ifølge ordfører at Namdalseid gikk ut av selskapet i forbindelse med sammenslåingen med Namsos. Brannvesen er et område hvor det er mulig å ta ut stordriftsfordeler. Det er positivt at Verdal kommune nå kommer inn i selskapet og det er spennende å se hva Levanger kommune vil gjøre i fremtiden.

Inderøy kommune er tilknyttet 110-sentralen i Namdal. Det er Namsos kommune som er vertskommune for 110-sentralen. Inderøy kommune er ikke medlem i dette selskapet, men er kun en passiv kjøper av tjenester. Det har tidligere vært diskutert behov for investeringer i 110-sentralen i Namdal i 2022. Representantskapet i Brannvesenet Midt IKS har anmodet om at disse investeringene avventes inntil situasjonen med alarmsentral er avklart.

Ordfører sitt inntrykk er at Brannvesenet Midt IKS er et veldig solid selskap. Ledelsen er dyktig og tar tak i ting hvis det oppstår situasjoner. Det er enkelt å ta kontakt med ledelsen i selskapet. Styreleder og daglig leder er opptatt av at alle eierne skal behandles likt. Det legges vekt på at det også skal investeres i de mindre kommunene som ligger utenfor hovedkontoret. Brannvesenet er et selskap som betyr mye for de mindre kommunene. Også Inderøy kommune blir godt ivaretatt. Det er positivt at Verdal kommune blir med i selskapet.

Ordfører sier at ambulanse kommer fra Levanger og Steinkjer til Inderøy. Videre at det er et nytt prosjekt med stasjonering av en paramedicbil på Inderøy, som vil kunne bidra med kompetanse og utstyr. Denne bilen vil imidlertid ikke være en bårebil. Ordfører håper at dette vil bli en styrking av beredskapen i kommunen. Begrunnelsen for å plassere paramedicbilen på Inderøy er å gi en kompensering fra Helse Nord-Trøndelag (HNT). Dette som en konsekvens av virksomhetsoverdragelsen av Leksvik-ambulansen fra HNT til St.Olav, som gjør at den er mye mindre tilgjengelig for Inderøy kommune.

Styreleder sier at styret har mål- og prioriteringsdebatt i starten av året hvor behovene til selskapet og mulighetene diskuteres. Representantskapet vedtar rammene på høsten og styret vedtar detaljene i desember.

Dialog med kommunestyret før og etter møter

Det bør være systemer som sikrer at eierrepresentanten får signaler om hvordan vedkommende skal opptre i eierorganet.

Ordfører orienterer i formannskapet og hovedutvalgene under egen post om aktuelle eiersaker. Det er ikke bestandig at det klaffer i forhold til tidspunktet for eiermøtene. Det er ikke utpekt noe formelt eierutvalg i kommunen, men formannskapet blir orientert. Her kan Stuberg som eierrepresentant få til en dialog ved behov. Kommunen har to hovedutvalg, som begge blir orientert.

Det bør være systemer som sikrer at eierrepresentantene gir tilbakemelding til kommunestyret i forkant/etterkant av representantskapsmøter. En årlig tilbake rapportering om selskapenes forvaltning av samfunnsansvar kan i så måte være hensiktsmessig.

Ordfører sier at det utarbeides protokoller for eiermøtene, men det er ingen faste rutiner for å distribuere disse til kommunestyrets medlemmer. Noen ganger blir det orientert om eierskapsmøtene til formannskapet, men det er ingen systematikk i dette. Stuberg sier videre at selskapet rapporterer på sitt samfunnsansvar i årsrapportene.

Brannsjefen deltar vanligvis i eiernes kommunestyre, en gang per valgperiode. Styremøtene og representantskapsmøtene rulleres mellom eierkommunene, da selskapet gjerne vil ha uformell dialog med eierkommunene. Det samme gjelder for representantskapets leder, som rulleres mellom eierkommunene for hver valgperiode.

2.5 Valg av styre

Vurderingskriterier som ligger til grunn for kompetansekrav til styrende organ er:

- Bruk av valgkomité bør vedtektsfestes og føringer for valgkomiteens arbeid bør vedtas.
- Styrets samlede kompetanse bør være tilpasset selskapets behov
- Det skal tilstrebes kjønnsmessig balanse i styret
- Ordfører og kommunedirektør bør ikke sitte i styret i selskaper

Selskapsavtalen krav til valgkomite og føringer for sitt arbeid

I selskapsavtalen punkt 13 vises det til at styret velges av representantskapet. De ansatte representanter velges av og blant de faste ansatte i selskapet. I punkt 12 vises det til at Representantskapet skal blant sine medlemmer velge en valgkomite bestående av tre representanter. I protokoll fra representantskapsmøte den 29.4.20 vises det til følgende:

Valgkomiteen har hatt tre teams møter³. Valgkomiteens leder har vært i dialog med styreleder og daglig leder om styret og styrets arbeid. Alle som foreslås er forespurt og har stilt seg disponibel til de ulike roller.

I selskapsavtalen vises det videre til at selskapet skal ha et styre på 7 medlemmer med 2 varamedlemmer. Styremedlemmene velges for to år av gangen. Ved første gangs valg av medlemmer til styret skal tre av styrets medlemmer velges med funksjonstid på ett år. Representantskapet velger styrets leder og nestleder. Det nåværende styret består av to menn og tre kvinner, i tillegg er det valgt to ansatterepresentanter.

Styreleder sier at selskapet har en praksis for valgkomiteens arbeid, men denne er ikke nedskrevet og har ikke hjemmel i selskapsavtalen. Praksisen omfatter å sikre ulik kompetanse i styret med hensyn til kunnskap. Når det gjelder kjønnsbalanse oppfylles kravet ved valg til

³ Sak 6 - valg av styremedlemmer.

styret. Ansattrepresentant velges av og blant de heltidsansatte i selskapet. Styreleder sier at det er satt av et møte i slutten av året for evaluering av styrets arbeid.

I representantskapets møte den 18.10.2021 (sak 13/21) er daglig leder gitt i oppdrag å utarbeide ett forslag til instruks for valgkomiteen som behandles i neste representantskapsmøte (2022).

2.6 Vurderinger

2.6.1 Eiernes styringsdokumenter

Det skal foreligge en selskapsavtale som minst angir informasjonen som IKS-loven krever.

Det foreligger en selskapsavtale mellom Brannvesenet Midt IKS og eierkommunene, som er vedtatt i representantskapet og i Inderøy kommunestyre. Selskapsavtalen oppfyller de minstekrav som er satt i IKS-loven.

Kommunen skal minst en gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret. Den skal inneholde: Prinsipper for eierstyring, oversikt over eierskap, formål med eierskapet.

KS anbefaler en årlig revidering av Eiermeldingen knyttet til ny selskapsinformasjon.

Kommunen har nylig vedtatt en Eiermelding den 13.12.21. Den omfatter kommunens prinsipper for eierstyring, en oversikt over eide selskap og formål med eierinteresser i eide selskap og er i samsvar med kommunelovens krav. En årlig revidering av selskapsinformasjon i Eiermeldinga kan vurderes nærmere av kommunestyret.

2.6.2 Eierrepresentasjon

Kommunestyret bør velge sentrale folkevalgte som sine representanter i selskapets Eierorgan eller ansatte i kommunen dersom formålet med eierskapet er knyttet til driftsoppgaver

Kommunestyret skal oppnevne minst én representant med vararepresentant til representantskapet for fire år

Kommunestyret har valgt ordfører og politiker (i formannskap og kommunestyre) som Eierrepresentant med vararepresentanter for fire år. Dette er i tråd med anbefalingen om å velge sentrale politikere til å være Eierrepresentant, noe som vil kunne bidra til å forenkle kommunikasjonen mellom kommunestyret og Eierorganet.

Det er ikke alltid tid til å behandle sakene politisk før representantskap. Ordfører som eierrepresentant praktiserer å informere formannskap og hovedutvalg i eiersaker. Den nylige vedtatte Eiermeldingen omfatter føringer for rapportering til kommunestyret fra Eiermøter.

- **Det bør gjennomføres obligatorisk opplæring av Eierstyring av eide selskap til folkevalgte**
 - **Opplæringen bør starte i løpet av de første 6 månedene av valgperioden**
 - **Den bør omfatte opplæring om blant annet eierskap og ulike roller knyttet til kommunens Eierstyring.**

Det er gjennomført folkevalgtopplæring i kommunen, som har en liten del om Eierstyring. Den nylige vedtatte Eiermeldingen bedrer kommunestyrets involvering og opplæring om Eierstyringen etter revisors vurdering.

2.6.3 Representantskapet

Det bør gjennomføres Eiermøter mellom Eierne og selskapet utover lovpålagte oppgaver for å informere Eier om aktuelle tema for selskapet.

Representantskapet er selskapets øverste myndighet og gjennomfører to representantskapsmøter (vår/høst). I møtene gis det informasjon fra selskapet knyttet til selskapets utfordringer og strategidiskusjoner ut fra revisors vurdering. Selskapet er også til stede i kommunestyret og orienterer om virksomheten, noe som ivaretar og legger til rette for en god Eierdialog. Revisor vurderer derfor at Eier sikrer seg god informasjon om selskapets drift.

Det bør være systemer som sikrer at Eierrepresentanten får signaler om hvordan vedkommende skal opptre i Eierorganet; særlig ved stemmegivning.

Den nylige vedtatte Eiermeldingen gir føringer til Eierrepresentanter for hvordan de skal opptre i Eierorganet.

System som sikrer at Eierrepresentantene gir tilbakemelding til kommunestyret i etterkant av representantskap/Eiermøter praktiseres.

Årlig tilbake rapportering om selskapenes forvaltning av samfunnsansvar kan vurderes.

Den nylige vedtatte Eiermeldingen gir føringer til Eierrepresentanter for hvordan tilbakemelding til kommunestyret skal gis.

2.6.4 Valg av styre

Bruk av valgkomité bør vedtektsfestes og føringer for valgkomiteens arbeid bør vedtas.

I selskapsavtalens punkt 12 er det krav til bruk av valgkomite til valg av styre i selskapet. Denne velges av representantskapet, noe som samsvarer med anbefalingene. Selskapet har ikke en instruks for valgkomiteens arbeid som er vedtatt i representantskapet, noe som kommunen bør vurdere å innføre. En instruks vil fastsette hvilke arbeidsoppgaver valgkomiteen har og hvordan de skal arbeide, samt hvilken kompetanse eierne ønsker i styret. Dette sikrer også åpenhet om valgkomiteens arbeid og ivaretar eierføringer i disse. Daglig leder har fått i oppdrag av representantskapet å utarbeide en instruks for valgkomiteens arbeid, som ønskes behandles våren 2022.

Styrets samlede kompetanse bør være tilpasset selskapets behov.

Det skal tilstrebes kjønnsmessig balanse i styret

Det er imidlertid revisors oppfatning at representantskapet og valgkomiteen praktiserer det å sikre kompetanse og å ivareta kjønnsbalansen i styret. Styret har to menn og tre kvinner, samt to ansatterepresentanter. Dette er i samsvar med kravet til kjønnsbalansen som gjelder for interkommunale selskaper.

Ordfører og kommunedirektør bør ikke sitte i styret i selskaper

Sentrale politikere eller administrative ledere sitter ikke i styret i selskapet, noe som er i tråd med KS' anbefaling knyttet til å håndtere habilitetsutfordringer.

2. HØRING

En høringsrapport for eierstyring og forvaltningsrevisjon ble sendt på høring den 6.12.21 til selskapets ledelse (daglig leder og styreleder) og kommunen v/eierrepresentant. Høringssvaret fra selskapet ble mottatt 17.12.2021, selskapet hadde ingen kommentarer eller merknader til kommunens eierstyring av selskapet. Selskapets høringssvar til forvaltningsrevisjon av selskapets er lagt ved i rapporten knyttet til denne. Høringssvaret fra kommunen ble mottatt 23.12.2021 og er vedlagt i vedlegg 2.

Høringssvaret fra eierrepresentant:

Revisor har endret rapportens vurderinger og konklusjoner knyttet til nylig vedtatt Eiermelding i kommunestyret den 13.12.21. En oppfølging av Eiermeldingens føringer er ikke vurdert i denne rapporten da dette vil være for tidlig.

3 KONKLUSJONER OG ANBEFALINGER

3.1 Konklusjon for eierskapskontroll

Revisor konkluderer med at Inderøy kommune har en nylig oppdatert eiermelding som er i tråd med kommunelovens § 26-1. Dette medfører blant annet nye føringer knyttet til eierstrategi, dialog mellom eierrepresentant og kommunestyret. Arbeidet med instruks til valgkomiteen er igangsatt og ferdigstillelse bør følges opp av eier.

KILDER

Lov om kommuner og fylkeskommuner (Kommuneloven), lov-2021-07-34.

Lov om interkommunale selskaper (IKS-loven), LOV-2021-05-28-47.

Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (Forvaltningsloven), LOV-2021-05-28-47.

Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, Kommunesektorens organisasjon, utgivelsesår 2020.

VEDLEGG 1 – UTLEDNING AV REVISJONSKRITERIER

Ifølge forskrift om kontrollutvalg og revisjon (§15) skal det etableres revisjonskriterier for gjennomføring av eierskapskontroll. Revisjonskriterier er de krav og forventninger som forvaltningsrevisjonsobjektet skal revideres/vurderes i forhold til. Disse kriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området. Slike autoritative kilder kan være lov, forskrift, forarbeider, rettspraksis, politiske vedtak (mål og føringer), administrative retningslinjer, samt statlige føringer og praksis. I denne forvaltningsrevisjonen har vi benyttet oss av følgende kilder til revisjonskriterier:

Eierstyring

Eiernes styringsdokumenter

Kommunelovens krav § 26-1: en gang i valgperioden (minimumskrav). Eiermeldingen må inneholde:

- *Kommunens prinsipper for eierstyring,*
- *oversikt over virksomheter kommunen har eierinteresser i,*
- *formål med eierinteresser*

KS anbefaling 4 - Utarbeide en årlig eierskapsmelding eller rapport om selskapene for kommunestyret eller fylkestinget

- *Årlig revidering av eiermeldingen knyttet til (økonomi, eller andre spesielle forhold i selskapene, nye styremedlemmer etc.)*
- *Selskapenes samfunnsansvar, miljø, likestilling, etikk mv.*
- *Organisere en administrativ støttefunksjon - sikre betryggende saksbehandling jf. KL §13-1. Et (eierskapssekretariat) som forbereder saker til politisk behandling og er uavhengig selskapene*

Lov om interkommunale selskap stiller i § 4 krav til at det skal være en selskapsavtale og angir at selskapsavtalen minst skal inneholde følgende:

1. selskapets foretaksnavn
2. angivelse av deltakerne
3. selskapets formål
4. den kommune der selskapet har sitt hovedkontor
5. antall styremedlemmer
6. deltakernes innskuddsplikt og plikt til å foreta andre ytelser overfor selskapet
7. den enkelte deltakers eierandel i selskapet og den enkelte deltakers ansvarsandel i selskapet dersom denne avviker fra eierandelen

8. antall medlemmer av representantskapet og hvor mange medlemmer den enkelte deltaker oppnevner

Lov om interkommunale selskap stiller i § 14 krav om daglig leder i selskapet og skal følge retningslinjer og pålegg som styret har gitt.

Lov om interkommunale selskap stiller i § 30 til 32 krav knyttet til utreden av selskapet, utelukkelse og oppløsning av selskapet.

Operasjonaliserte kriterier i undersøkelsen

- Det skal foreligge en selskapsavtale som minst angir informasjon som utvalgte krav i IKS-loven krever
- Kommuner skal minst en gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret. Den skal inneholde: Prinsipper for eierstyring, oversikt over eierskap, formål med eierskapet.
- KS anbefaler en årlig revidering av Eiermeldingen knyttet til ny selskapsinformasjon.

Eierrepresentasjon

IKS-loven § 6 slår fast at selskapet skal ha et representantskap hvor samtlige deltakere er representert med minst én representant. Videre går det fram at vedkommende kommunestyre oppnevner selv sine representanter og det skal oppnevnes minst like mange varamedlemmer som faste medlemmer. Hvis ikke annet er fastsatt i selskapsavtalen, velger representantskapet selv sin leder og nestleder. Representantskapets medlemmer velges for fire år om ikke annet er fastsatt i selskapsavtalen. Den enkelte deltaker kan foreta nyvalg av sine representantskapsmedlemmer i valgperioden. Nyvalg skjer for den gjenværende del av valgperioden.

KS anbefaling 3 - Sørge for god kunnskap til folkevalgte om eierskap

- *Eierskapsseminarer for samtlige folkevalgte tidlig i valgperioden*
- Viktig at de folkevalgte får innsikt i de ulike rollene de har som folkevalgte, som styremedlemmer eller som medlemmer av selskapets eierorgan. Det er viktig å være bevisst roller, styringslinjer og ansvarsfordeling.

Operasjonaliserte kriterier i undersøkelsen

- Kommunestyret skal oppnevne minst én representant med vararepresentant til representantskapet for fire år
- Det bør gjennomføres obligatorisk opplæring av eierstyring av eide selskap til folkevalgte
 - Opplæringen bør starte i løpet av de første 6 månedene av valgperioden

- Den bør omfatte opplæring om blant annet eierskap og ulike roller knyttet til kommunens eierstyring.

Representantskapet og dialog med kommunestyret

KS anbefaling 7 - Som hovedregel bør sentrale folkevalgte oppnevnes som representanter i eierorganet

- oppnevner sentrale folkevalgte som selskapets eierrepresentanter i eierorganet
- etablere forutsigbare kommunikasjonsformer mellom kommunestyret eller fylkestinget og eierorganet som forankres i eierskapsmeldingen.
- velge eierrepresentanter av kommunestyret med minst to varamedlemmer (IKS)
- Dersom formålet med selskapet er rene driftsoppgaver er det ingen ting i veien for at ansatte i kommunens eller fylkeskommunens administrasjon sitter i eierorganet.

KS anbefaling 1, 4, 19: kommunens eierstyring kan også omfatte eiers krav knyttet til selskapenes samfunnsansvar

- *Prinsipper knyttet til selskapenes forvaltning av samfunnsansvar er sentrale for eier knyttet til regeletterlevelse og omdømme*

Operasjonaliserte kriterier

- Kommunestyret bør velge sentrale folkevalgte som sine representanter i selskapets eierorgan eller ansatte i kommunen dersom formålet med eierskapet er knyttet til driftsoppgaver
- Det bør gjennomføres eiermøter mellom eierne og selskapet utover lovpålagte oppgaver for å informere eier om aktuelle tema for selskapet
- Det bør være systemer som sikrer at eierrepresentanten får signaler om hvordan vedkommende skal opptre i eierorganet; særlig ved stemmegivning
- System som sikrer at eierrepresentantene gir tilbakemelding til kommunestyret i forkant/etterkant av representantskap/eiermøter praktiseres
- Årlig tilbake rapportering om selskapenes forvaltning av samfunnsansvar

Valg av styre

Lov om interkommunale selskaper:

§ 10 Styret og styrets sammensetning, 2 ledd, styremedlemmene velges av representantskapet med unntak av ansatte representant som velges av ansatte i selskapet, jf

9 ledd. Begge kjønn skal være representert jf. 1. ledd som viser til aksjelovens bestemmelser: Har styret to eller tre medlemmer, skal begge kjønn være representert. Har styret fire eller fem medlemmer, skal hvert kjønn være representert med minst to. Har styret seks til åtte medlemmer, skal hvert kjønn være representert med minst tre.

KS anbefaling 9 - Sørge for god sammensetning og kompetanse i styret

- Eier bør sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset det enkelte selskaps formål og virksomhet – komplementær kompetanse og erfaring
- Vurdere habilitet (Dokumentert) ved valg av sentrale folkevalgte eller ansatte i kommunale lederstillinger inn i styret i et kommunalt eid selskap. Dersom inhabilitet ofte vil skje bør det vurderes om dette vil gjøre det uhensiktsmessig å velge den aktuelle personen til styremedlem. Det er ikke hensiktsmessig å velge en person som i mange sammenhenger likevel må fratre som inhabil fordi han eller hun kommer i en dobbeltrolle. Typisk gjelder dette der det er snakk om at sentrale folkevalgte eller ansatte i kommunale lederstillinger ønskes valgt inn i styret i et kommunalt eid selskap.
- Ingen kommunalt ansatte eller folkevalgte skal håndtere saker i kommunen eller fylkeskommunen som gjelder et selskap der de selv er styremedlem.
- Styreverv i selskaper er et personlig verv. Medlemmer av styret representerer bare seg selv, ikke noen av eierne, og skal ivareta selskapets interesser til det beste for alle eierne.
- I selskapsavtalen pkt 5.2 heter det at medlemmene som oppnevnes først og fremst skal velges ut fra at styret samlet skal ha relevant kompetanse (brannfaglig, jus, økonomi, annet) Det står også at styrets leder skal velges blant de som er oppnevnt av Trondheim kommune

KS anbefaling 10 – vedtektsfeste bruk av valgkomite ved styreutnevnelser

- Vedtektsfeste bruk av valgkomite ved styreutnevnelser
- Det bør lages retningslinjer som regulerer valgkomiteens arbeid

KS anbefaling 17 – Registrere styreverv i KS styreregister

- Eier bør anbefale at styrets medlemmer er registrert i styrevervregister (KS) Åpenhet er viktig – rolleblanding.

Operasjonaliserte kriterier i undersøkelsen

- Bruk av valgkomité bør vedtektsfestes og føringer for valgkomiteens arbeid bør vedtas.
- Styrets samlede kompetanse bør være tilpasset selskapets behov
- Det skal tilstrebes kjønnsmessig balanse i styret
- Ordfører og kommunedirektør bør ikke sitte i styret i selskaper

VEDLEGG 2 – HØRINGSSVAR

Høringssvar eierrepresentant

Re: Oversendelse av høringsrapport - forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll i Brannvesenet Midt IKS

Ida Stuberg <ida.Stuberg@inderoy.kommune.no>
Til Arve Gausen

Svar Svar til alle Videre send ...

tor. 23.12.2021 09:42

Hei -

Her kommer en kort tilbakemelding.

Side 17

Det er en svakhet at eiermeldingen ikke er ferdig. —> denne er nå vedtatt av kommunestyret, 13.12.21, og har bl.a i seg krav til rapportering mm.

Side 19

Dette som en følge av at ambulanse fra Leksvik ikke er i kommunen lengre. —> mer presist å si; «Dette er en konsekvens av virksomhetsoverdragelsen av Leksvik-ambulansen fra HNT til St.Olav, som gjør at den er mye mindre tilgjengelig for Inderøy».

Side 19,

Stuberg antar selskapet rapporterer på sitt samfunnsansvar i årsrapportene. —> det gjør selskapet 👍

Mvh Ida

Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidt norge.no